

**OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARINA YÖNELİK HAREKET ETKİNLİĞİ
PARKURLARININ İNCELENMESİ**

*ANALYZING PARKOURS OF MOVEMENT ACTIVITY PLANS DESIGNED FOR
CHILDREN IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION*

Öğr. Gör. Öznur PURTAŞ

Bozok Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Çocuk Bakım ve Gençlik Hizmetleri Bölümü,
oznurpurtas@gmail.com, Yozgat/Türkiye

Doç. Dr. Gökhan DUMAN

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi ABD., Ankara/Türkiye

ÖZ

Bu araştırma okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan hareket etkinliği parkurlarının biçimsel ve eğitsel niteliklerinin belirlenmesi amacı ile yapılmıştır. Araştırma nicel verilere dayalı, tarama modelinde, betimsel bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak parkur değerlendirme formu kullanılmıştır. Bulgular frekans yüzde değerleri ile verilmiş ve parkurların eğitsel nitelik alt boyutunun aralık değeri hesaplanmıştır. Sonuçlar parkurların biçimsel nitelikleri ile ilgili olarak çok beş yaş grubu çocuklar için kullanıldığı ve bütün yaş grupları için kullanılan parkur modelinin teklî düz model olduğunu göstermiştir. Parkurların eğitsel nitelikleri ile ilgili olarak bütün etkinliklerin parkuru planda gösterme, parkur içi görev sayısı, kazanım ve göstergeler ile parkur içi görevlerin uyumu, görevlerin çocuk gelişimine uygun bir hikâye içerisinde olması ve yine bu görevlerin görseller ya da ipuçları ile desteklenmesi konularında son derece yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte hareket etkinlik planlarında yer alan parkurların, çocukların psiko-motor ve sosyal-duygusal gelişimlerini destekleyecek nitelikte olmadığı görülmüştür. Bu araştırma ile öğretmenlerin MEB Okul Öncesi Eğitim Programı ilkelerine uygun olarak etkinliklerini hazırlamaları ve denetim noktasında ise ilgili amirlerin öğretmenlerin görevlerini tam ve doğru olarak yapmaları için gerekli tedbirleri almaları önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: parkur, hareket etkinliği, motor gelişim

ABSTRACT

This study aimed to analyze movement activity parkours used in early childhood education settings. It is a scanning model, descriptive study. Parkour Evaluation Form has been used as a data collection tool. Findings are presented in frequencies and percentages. Besides, parkours educational qualities were measured using interpolation value. Results showed that parkours were mostly designed for five years old children. Almost all parkour models were single plain model. In terms of educational qualities, all parkours had difficulties in supporting target behaviors, visual support and embedded tasks. It has been suggested that movement activity plans do not support children's motor and social-emotional development. Teachers should reflect teaching instructions in their movement activity plans.

Keywords: parkour, movement activity, motor development

1.GİRİŞ

Okul öncesi dönemde çocuk devamlı hareket etmek ister ve sabit bekleme süresi oldukça sınırlıdır. Aynı zamanda çocuğun psiko-motor becerilerinin temelleri bu dönemde atılmaktadır. Dolayısı ile okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan eğitimciler çocukların motor gelişimlerini destekleyecek ve çocukların yeni hareket kalıplarını öğrenecekleri şekilde eğitim yapmak zorundadır. Hareket eğitimi ayrıca çocuğun sinir kas koordinasyonunu geliştirmeyi, fiziksel uygunluğunu artırmayı ve algısal motor gelişimini destekler (Demirler, 2017). Bu nedenle okul öncesi eğitim lisans programında teorik ve uygulamalı 'beden eğitimi dersi' ve okul

öncesi eğitim programında da ‘hareket etkinlikleri’ zorunludur. Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler hareket etkinlikleri planlamak ve uygulamak ile sorumludur.

Hareket etkinliği; çocukların temel hareket becerilerini geliştirerek çocuğun fiziksel, motor, bilişsel, sosyal-duygusal, dil gelişimine ve özbakım becerilerine katkıda bulunan etkinliklerdir. Çocukların fiziksel ve motor yeterliliklerinin, algısal motor gelişimlerinin ve hareket becerilerinin geliştirilmesini içerir. Bu etkinlikler süresince çocukların temel hareket becerileri, beden farkındalığı ve motor yeterliliği (güç, koordinasyon, hız, çabukluk), fiziksel yeterliliği (esneklik, kuvvet, dayanıklılık) gelişir. Çocukların motor gelişim düzeylerinin belirlenerek farklı etkinliklerin hazırlanıp uygulanması, kazanımlara dayalı bir eğitim programının oluşturulması önemlidir (MEB, 2013).

Öğretmenler hareket etkinliklerini planlarken, çocukların öğrenim şekillerine uygun şekilde planlamalıdır. Hareket etkinlikleri içerisinde yer alan görevler parkur ile düzenlenir. Parkur kullanmak çocuğun davranışlarını ve çocuktan beklentileri somut hale getirerek eğitimi kolaylaştırır. Aynı zamanda eğitimciyi rehber konumuna getirerek gözlem fırsatı tanır. Parkurların kendi içinde sağladığı düzen ve göreve yönelik ipuçları ile komut sistemi ortadan kaldırılarak, çocuğa inisiyatif imkânı tanınır. Bunlara ek olarak çocuklara aynı hareketleri farklı sıra ile tekrar etme imkânının sağlanması da öğrenmenin kalıcılığını sağlar.

Hareket etkinlikleri içerisinde parkur kullanımı çocukların motor gelişimlerini desteklemesi açısından gerekli görülmektedir. Öğretmenlere ise uygulamalarda kolaylık sağlaması açısından hareket etkinlikleri içerisinde parkur kullanılması önerilmiştir (MEB, 2013). MEB tarafından öğretmenlere uygulamaları ve kendi hazırlayacakları etkinliklere örnek olması açısından bir etkinlik kitabı hazırlanmıştır. Bu etkinlik kitabında yer alan hareket etkinliğinde (Buz Üzerinde) parkura yer verilmiştir. MEB Okul Öncesi Eğitimi Etkinlik Kitabı’nda öğretmenlere sunulan hareket etkinliği kazanım/göstergelelerin işlenmesi ve parkurun planda gösterilmesi açısından örnek teşkil etmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanacak üç temel parkur modeli önerilebilir. Öğretmen temel parkur modellerinden yola çıkarak sınıfın fiziki koşulları, öğrenci sayısı ve eğitsel materyallerin uygunluğuna göre kendi öğrencilerine uygun farklı parkur modelleri de planlayabilir.

Çoklu düz model; A noktasından B noktasına ulaşıncaya kadar görevlerin parkur içerisine yerleştirilmesidir. Düz parkur için önerilen çocuk sayısı en fazla beş ya da altıdır. Öğrenci sayısına göre birden çok sayıda düz parkur hazırlanmalıdır. Parkurlar birbirine paralel ancak başlangıç noktaları ters olacak şekilde hazırlanmalıdır. Parkurlarda aynı sayıda ve aynı hareketi içeren görevlerin sıraları farklı olarak kurgulanmalıdır. Bu sayede çocuklara daha sık tekrar ve daha çok deneyim fırsatı sunulur (Duman, 2015). Bu çalışma kapsamında A ve B noktası olan ancak çoklu düz modelin özelliklerini taşımayan etkinliklere ‘tekli düz model’ denilmiştir.

Artı model; parkurun kullanım şekillerinde çocuklar merkezde bir araya gelirler. Çocukların bir araya geldiği yerde yardımlaşma ya da ekip çalışması gerektiren ve ince motor becerilerin gelişmesini destekleyecek görevlerin kurgulanması, çocukların motor gelişimi açısından önemli bir fırsattır (Duman, 2015).

Çoklu giriş modeli; farklı noktalardan girişi olan elips şeklinde bir parkurdur. Birden fazla girişi olduğundan çocukların pasif bekleme süreleri kısadır. Çocuklar parkura her defasında farklı bir noktadan girdiklerinde, parkur içi görevlerin sıralamaları da değişecek ve böylece aynı görevi yapmaktan sıkılmayacaklardır. Bunlara ek olarak parkur merkezinin kum havuzu, kaydırak, tahterevalli gibi oyun araçlarının parkura yerleştirilmiş görevlere destek olarak kullanılabilmesi de önemli avantajlarından (Duman, 2015).

Parkura giriş sayısı ihtiyaca göre ayarlanabilir. Öğrenci sayısına göre birden altıya kadar giriş sayısına çıkarılabilir. Okul öncesi çağındaki çocuklar için gerekmedikçe dört ve daha az girişin kullanılması önerilmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan hareket etkinliklerinde kullanılan parkurların niteliklerinin belirlenmesi öncelikle parkurların kalitesinin betimsel açıdan ortaya konması bakımından önemlidir. Bu araştırma kapsamında oluşturulan değerlendirme formu ile aynı zamanda parkurların hangi niteliklere sahip olması gerektiği belirlenmiş olacaktır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan hareket etkinliklerinde kullanılan parkurların niteliklerinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Bu nedenle araştırma tarama modelinde, betimsel bir çalışmadır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2005, s. 83). Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan hareket etkinliklerinde kullanılan parkurların derinlemesine betimlenebilmesi, var olan durumun detaylı bir şekilde yorumlanabilmesi ve bu yorumlara dayalı olarak daha kapsamlı öneriler getirebilmesi için döküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır.

Döküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2002, s.140-143). Hareket etkinlik planlarında kullanılan parkurların biçimsel ve eğitsel nitelikleri bu dökümanların analizini olanaklı kılmaktadır.

Analize konu olan veriden örneklem seçimi

Döküman incelemesine dayalı araştırmalarda örneklem çerçevesi analize konu olan özelliklerden yola çıkılarak belirlenir (Bailey, 1982; Yecke, 2005). Okul öncesi eğitim programı hareket etkinliklerinde kullanılan parkurların niteliklerinin incelendiği bu çalışmada, örneklem çerçevesi dökümanın etkinlik çeşidi bölümünde hareket etkinliği yazan ve öğrenme sürecinde parkur kullanılan etkinlikler olarak belirlenmiştir.

Kategorilerin geliştirilmesi

Döküman incelemesine dayalı araştırmalarda, araştırmacı alandaki kuramlardan faydalanabilir ya da kendi geliştirdiği kategorileri kullanabilir (Bailey, 1982; Yecke, 2005). Her iki durumda da kategoriler araştırmanın amacına yönelik olarak önceden belirlenir. Çünkü bu kategoriler döküman analizinin temel bölümlerini oluşturmaktadır.

Bu çalışmada okul öncesi eğitim programı hareket etkinliklerinde kullanılan parkurların biçimsel ve eğitsel yönleri incelenmiştir. Parkurların modellerine ve eğitsel özelliklerine yönelik kategoriler hareket eğitimi, psiko-motor gelişim alan bilgisi ve MEB Okul Öncesi Eğitim Programı (2013) tarafından sağlanmıştır.

Analiz biriminin saptanması

Döküman incelemesine dayalı araştırmalarda analiz birimi, araştırmanın amacına bağlı olarak belirlenir. Hareket etkinliklerinde kullanılan parkur niteliklerinin belirlendiği bu çalışmanın analiz birimi biçimsel özellikler için kullanılan 'betimleyici kelime/kavramlar' ve eğitsel özellikler için ise 'içerik' olarak belirlenmiştir. Şekilsel özellikler için öğretmen tarafından doldurulan MEB etkinlik plan formatı betimleyici bölümleri ve içerik özellikleri için etkinliğin öğrenme süreci bu çalışmanın analiz birimleridir.

Sayısallaştırma

Döküman incelemesine dayalı araştırmalarda araştırmacı yaptığı analizlerden sonra bulduğu sonuçları sayılaşdırarak sunabilir (Bailey, 1982; Yecke, 2005). Verilerin sayılaşdırılması sürecinde puan verilebilir, frekans ve yüzde değerlerinden ya da verilere uygun analiz tekniklerinden faydalanılabilir. Bu çalışmada oluşturulan kategori ve ilgili maddelerin frekans/yüzde hesaplamaları yapılmıştır. Buna ek olarak parkurların eğitsel nitelik özellikleri aralık değeri belirleme yöntemi kullanılarak hesaplanmıştır. Aralık belirlemede $([3-1] \div 3)$ formülü kullanılarak, 0,67 aralık değeri bulunmuştur. Buna göre araştırma kapsamında incelenen parkurların eğitsel nitelikleri ile ilgili olarak hesaplanan ortalama değerleri; 1,00-1,66 arasında ise zayıf, 1,67-2,33 arasında ise orta ve 2,34-3,00 arasında ise iyi olarak belirlenmiştir.

2.2. Örneklem

Örneklem oluşturmak için amaçlı örneklem belirleme yönteminden faydalanılmıştır. Amaçlı örneklem belirleme yöntemi, derinlemesine araştırma yapabilmek amacıyla çalışmanın kapsamı içerisinde bilgi açısından temsiliyeti yüksek durumların seçilmesidir (Büyüköztürk, 2015). Amaçlı örneklem belirleme yöntemi ile büyükşehir belediyesine sahip Ankara, İstanbul, Eskişehir, Gaziantep ve Kahramanmaraş illerinin merkez ilçesinde yer alan okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerden gönüllük esasına göre parkuru olan hareket etkinliklerini paylaşmaları istenmiştir. Toplamda yetmiş beş adet parkur kullanılmış etkinliğe ulaşılmıştır. Birbirinin aynı olan etkinlikler çıkarılarak, altmış yedi adet parkuru olan hareket etkinlik planı ile örneklem oluşturulmuştur.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada yer alan hareket etkinliklerinin parkur niteliklerini belirlemek amacı ile araştırmacı tarafından geliştirilen parkur değerlendirme formu (PDF) kullanılmıştır.

Parkur Değerlendirme Formu

Hareket etkinliklerinde parkur kullanımı çocukların motor gelişimlerinin desteklemesi ve uygulamalarda kolaylık sağlaması açısından gerekli görülmektedir (MEB, 2013b; Duman, 2015). MEB tarafından öğretmenlere uygulamaları ve aynı zamanda kendi hazırlayacakları etkinliklere örnek olması açısından bir etkinlik kitabı hazırlanmıştır. MEB okul öncesi eğitim etkinlik kitabında yer alan hareket etkinliğinde (Buz Üzerinde) görüldüğü gibi parkur belirli niteliklere sahip olmalı ve aynı zamanda etkinlik planında gösterilmelidir.

Parkur kullanılan etkinliklerin parkur özelliklerini değerlendirmek amacı ile parkur değerlendirme formu hazırlanmıştır. Parkur değerlendirme formu on iki maddeden oluşmuştur. Formun ilk altı maddesi parkurun biçimsel özelliklerini, kalan altı maddesi eğitsel yönlerini inceleyecek şekilde geliştirilmiştir. Form çizelge haline getirilerek geçerlilik ve güvenilirlik için üç alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda parkur değerlendirme formu değişiklik önerisi almadan kabul edilmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Bu çalışmanın amacı okul öncesi eğitim programı hareket etkinliklerinde kullanılan parkurların biçimsel ve eğitsel niteliklerini incelemektir. Verilerin toplanması amacı ile okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan hareket etkinliklerine ulaşılmıştır. Veriler parkur değerlendirme formu ile toplanılmıştır. Araştırmacı beş parkurlu hareket etkinliği planını değerlendirme formunu kullanarak kodlamıştır. Aynı etkinlikler bağımsız bir araştırmacı tarafından da kodlanarak, sonuçlar karşılaştırılmıştır. Bağımsız gözlemciler arası güvenilirliğin yeterli olması üzerine (0.90) araştırmacı etkinliklerin değerlendirmesine devam etmiştir.

2.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Veri toplama aracından elde edilen veriler döküman analizi ile incelenmiştir. Öncelikle parkurların biçimsel ve eğitsel özellikleri belirlenmiştir. Ardından parkur değerlendirme formundan gelen veriler betimlenmiştir. Veriler yüzde frekans değerleri ile gösterilmiştir. Ayrıca parkurların eğitsel nitelikleri aralık değeri hesaplanarak çözümlenmiştir. Yapılan hesaplamalar sonucunda parkurların biçimsel ve eğitsel niteliklerine yönelik yorumlar yapılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönem çocuklarının hareket gelişimini destekleyen parkurların biçimsel ve eğitsel niteliklerini belirlemektir.

Araştırma kapsamında ele alınan parkurlar iki bölümde incelenmiştir. Birinci bölümde parkur kullanılan hareket etkinliklerinin format özellikleri (yaş grubu, parkur modeli ve parkurun etkinlik planında gösterilmesi), ikinci bölümde ise parkurların eğitsel nitelikleri (görev sayısı, kazanım ve göstergeler, ısınma ve dinlenme aşamaları, görevlerin hikâyelendirmesi ve görseller ya da ipuçları ile desteklenmesi) ele alınmıştır.

Tablo 1 çalışma kapsamında ele alınan hareket etkinliği parkurlarının hangi yaş grubuna yönelik olarak planlandığını göstermektedir.

Tablo 1. Yaş grubuna göre planlanan parkur sayısı

	f	%
36-48 ay	16	23,9
48-60 ay	33	49,2
60-72 ay	18	26,9
Toplam	67	100

Tablo 1 hareket etkinliği parkurlarının hangi yaş grubuna yönelik olarak planlandığını göstermektedir. Tablo 1'de görüldüğü gibi çalışma kapsamında incelenen parkurlu hareket etkinlik planları içerisinde 16 plan (%23,9) 36-48 ay, 33 plan (%49,2) 48-60 ay, 18 plan (%26,9) 60-72 ay çocuklarla uygulamak için hazırlanmıştır. Buna göre parkuru olan hareket etkinliklerinin büyük bir bölümünün beş yaş grubu çocuklara yönelik olarak planlandığı bulunmuştur.

Tablo 2 çalışma kapsamında ele alınan hareket etkinlikleri içerisinde kullanılan parkur modellerinin dağılımını göstermektedir.

Tablo 2.Parkur Modellerinin Dağılımı

	Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Tekli düz model	28	41,8	29	43,2	57	85,0
Çoklu düz model	4	6,0	6	9,0	10	15,0
Artı model	-	-	-	-	-	-
Çoklu giriş modeli	-	-	-	-	-	-
Toplam	32	47,8	35	52,2	67	100

Tablo 2 etkinlikler içerisinde kullanılan parkur modellerinin dağılımını göstermektedir. Parkur modelleri değerlendirme formunun birinci maddesi ‘tekli düz model parkur kullanılmıştır’ olarak belirlenmiştir. Tablo 2’de görüldüğü gibi çalışma kapsamında incelenen toplam 67 parkurlu hareket etkinlik planları (%100) içerisinde 57 plan (%85) tekli düz model olarak hazırlanmıştır. Tekli düz modellerden 28 tanesinin (%41,8) yeterli ve 29 tanesinin ise (%43,2) yetersiz olduğu görülmüştür.

Tekli düz model parkurlar çocukların bekleme sürelerinin uzun olması, parkur içi görevlerin aynı sıra ile yerleştirilmesi, öğretmenin çocukları gözlemlemesinin zor olması ve çocukları yarışmaya yönlendirmesi nedenleri ile kullanılması önerilmeyen, aynı zamanda literatürde yer almayan bir parkurdur. Bu çalışmada bu tip bir parkuru betimlemek için tekli düz model tanımı getirilmiştir. Parkurların oldukça büyük bir bölümünün hatalı planlandığı görülmektedir.

Parkur modelleri değerlendirme formunun ikinci maddesi ‘çoklu düz model parkur kullanılmıştır’ olarak belirlenmiştir. Tablo 2’de görüldüğü gibi çalışma kapsamında incelenen 67 parkurlu hareket etkinlik planları (%100) içerisinde 10 plan çoklu düz model olarak hazırlanmıştır. Çoklu düz modellerden 4 tanesinin (%6,0) yeterli ve 6 tanesinin ise (%9,0) yetersiz olduğu görülmüştür.

Parkur modelleri değerlendirme formunun üçüncü maddesi ‘artı model parkur kullanılmıştır’ ve dördüncü maddesi ‘çoklu giriş model parkur kullanılmıştır’ olarak belirlenmiştir. Tablo 2’de görüldüğü gibi çalışma kapsamında incelenen 67 parkurlu hareket etkinlik planları (%100) içerisinde bu modellerin kullanılmadığı (%0) görülmüştür.

Tablo 3 çalışma kapsamında ele alınan parkurların hareket etkinliği planlarında yer alma durumunu göstermektedir.

Tablo 3.Parkurların Etkinlik Planında Yer Alma Durumu

	Var		Yetersiz		Yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Parkur etkinlik planında gösterilmiştir	4	6,0	2	3,0	61	91,0	67	100

Tablo 3 hareket etkinliklerinde kullanılan parkurların etkinlik planlarında gösterilme durumlarını göstermektedir. Tablo 3’de görüldüğü gibi araştırma kapsamında incelenen parkurlu hareket etkinlik planları içerisinde 4 etkinliğin (%6,0) parkuru etkinlik planında yeterli bir şekilde gösterilmiş, 2 etkinliğin (%3,0) parkuru yetersiz olarak gösterilmiştir. 63 etkinlikte ise (%94,0) parkurlar etkinlik planında gösterilmemiştir.

Tablo 4 çalışma kapsamında ele alınan parkurların eğitsel özelliklerini göstermektedir.

Tablo 4.Parkurların Eğitsel Özelliklerinin Dağılımı

	Var		Yetersiz		Yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Parkur içi görev sayısı yeterlidir.	3	4,5	14	20,9	50	74,6	67	100
Parkur içi görevler kazanım göstergeler ile uyumludur	8	11,9	32	47,8	27	40,3	67	100
Parkur öncesi ısınma aşamasına yer verilmiştir.	-	-	8	11,9	59	88,1	67	100
Parkur sonrası dinlenme aşamasına yer verilmiştir.	-	-	11	16,4	56	83,6	67	100
Parkur içi görevler hikâyelendirilmiştir.	16	23,9	4	6,0	47	70,1	67	100
Parkur içi görevler görseller ya da ipuçları ile desteklenmiştir.	19	28,4	21	31,3	27	40,3	67	100

Aralık değeri: 1,45 (zayıf)

Tablo 4 hareket etkinliklerinde planlanan parkurların eğitsel özelliklerinin dağılımını göstermektedir. Parkur nitelikleri değerlendirme formunun birinci maddesi ‘parkur içi görev sayısı yeterlidir’ olarak belirlenmiştir. Tablo 4’e göre çalışma kapsamında incelenen parkurlu hareket etkinlik planları içerisinde 3 planda (%4,5)

parkur içi görev sayısının yeterli olduğu, 14 planda (%20,9) yetersiz olduğu ve 50 planda (%74,6) ise olmadığı belirlenmiştir.

Parkur nitelikleri değerlendirme formunun ikinci maddesi ‘parkur içi görevler kazanım ve göstergeler ile uyumludur’ olarak belirlenmiştir. Tablo 4’e göre çalışma kapsamında incelenen parkurlu hareket etkinlik planları içerisinde 8 planda (%11,9) parkur içi görevlerin kazanım göstergeler ile uyumlu olduğu, 32 planda (%47,8) yetersiz olduğu ve 27 planda ise (%40,3) uyumlu olmadığı belirlenmiştir.

Parkur nitelikleri değerlendirme formunun üçüncü maddesi ‘parkur öncesi ısınma aşamasının yer almasıdır’. Tablo 4’e göre çalışma kapsamında incelenen parkurlu hareket etkinlik planlarında ısınma aşamasına yeterli bir şekilde yer verilen plana (%0) rastlanmamıştır. 8 planda (%11,9) ısınma aşamasının yetersiz olduğu ve 59 planda ise (%88,1) ısınma aşamasının olmadığı belirlenmiştir.

Parkur nitelikleri değerlendirme formunun dördüncü maddesi ‘parkur sonrası dinlenme aşamasının yer almasıdır’. Tablo 4’e göre çalışma kapsamında incelenen parkurlu hareket etkinlik planlarında dinlenme aşamasına yeterli bir şekilde yer verilen plana (%0) rastlanmamıştır. 11 planda (%16,4) dinlenme aşamasının yetersiz olduğu ve 56 planda ise (%83,6) olmadığı belirlenmiştir.

Parkur nitelikleri değerlendirme formunun beşinci maddesi ‘parkur içi görevlerin hikâyelendirilmesidir’. Tablo 4’e göre çalışma kapsamında incelenen parkurlu hareket etkinlik planları içerisinde 16 planda (%23,9) parkur içi görevlerin yeterli bir şekilde hikâyelendirildiği bulunmuştur. 4 planda (%6,0) hikâyelendirmenin yetersiz olduğu ve 47 planda ise (%70,1) olmadığı belirlenmiştir.

Parkur nitelikleri değerlendirme formunun altıncı maddesi ‘parkur içi görevlerin görseller ya da ipuçları ile desteklenmesidir’. Tablo 4’e göre çalışma kapsamında incelenen parkurlu hareket etkinlik planları içerisinde 19 planda (%28,4) parkur içi görevlerin görseller ya da ipuçları ile yeterli bir şekilde desteklendiği bulunmuştur. 21 planda (%31,3) görseller ya da ipuçlarının yetersiz olduğu ve 27 planda ise (%40,3) olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 4 parkurların eğitsel nitelikleri alt boyutunun aralık düzeyini göstermektedir. Çalışma kapsamında incelenen parkurların eğitsel nitelikleri ile ilgili olarak hesaplanan ortalama değerleri; 1,00–1,66 arasında ise zayıf, 1,67–2,33 arasında ise orta ve 2,34–3,00 arasında ise iyi olarak belirlenmiştir. Buna göre parkurların eğitsel niteliklerinin 1,45 (zayıf) olduğu görülmüştür.

4. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan parkurlu hareket etkinliklerinin biçimsel ve eğitsel niteliklerini belirlemektir. Etkinliklerin parkur özelliklerinin incelendiği bu çalışmada, parkurların hangi yaş grubuna yönelik planlandığı, parkur modelleri ve parkurların eğitsel niteliklerine yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Parkurların biçimsel özelliklerine bakıldığında, en çok beş yaş grubu çocuklar için parkur kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum okul öncesi eğitim kurumlarından bağımsız anaokullarının daha çok parkurlu hareket etkinliği kullandığını göstermektedir. Ancak bütün yaş grupları için kullanılan parkur modelinin tekli düz model olduğu belirlenmiştir. Çocukların gelişimine daha uygun, öğretmen açısından yönlendirmenin daha kolay ve işbirlikçi oyun davranışını destekleyebilecek parkur modellerinin olmadığı görülmüştür. Biçimsel açıdan en iyi yöntemlerin kullanılmaması, doğru eğitsel içerik planlansa dahi öngörülen eğitsel çıktılar açısından bir engel teşkil edecektir.

Parkurların eğitsel özellikleri ele alındığında, bütün etkinliklerin parkuru planda gösterme, parkur içi görev sayısı, kazanım ve göstergeler ile parkur içi görevlerin uyumu, görevlerin çocuk gelişimine uygun bir hikâye içerisinde olması ve yine bu görevlerin görseller ya da ipuçları ile desteklenmesi konularında son derece yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Purtaş (2017) ile Demirler ve Duman (2017) yaptıkları çalışmalarda benzer sonuçlar ortaya koymuşlardır. Parkur modellerinin zayıf olması ve parkurların eğitsel bir nitelik taşımaması beraber düşünüldüğünde, çocukların özellikle psiko-motor ve sosyal-duygusal gelişimlerine katkısı olacak imkânlardan faydalanamadığı düşünülmektedir. Verilen yanlış eğitim sonucu çocuklar sadece daha iyi deneyimlerden mahrum kalmayacak, aynı zamanda davranış problemleri de ortaya çıkacaktır. Doğru eğitim verilmediği sürece bu iki süreç birbirini besleyerek, kısır bir döngü oluşturacaktır.

Parkurların eğitsel özelliklerinden ısınma ve dinlenme basamaklarına bakıldığında, yine büyük oranda bu basamakların olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. MEB Okul Öncesi Eğitim Programı (2013) hareket etkinliklerinde ısınma ve dinlenme basamaklarının olması gerektiğini süreleri ile birlikte açıklayarak zorunlu kılmıştır. Yine Çağlak Sarı (2015), Duman (2015) ve Duman, Alıcı ve Kanmaz (2017) çocukların hareket

gelişimine yönelik çalışmalarında, ısınma ve dinlenme basamaklarını açıklamışlardır. Duman (2015) etkinliklerin oyun yönüne vurgu yaparak dinlenme basamağına neşeli bitiş adını da vermiştir. Parkurlarda ısınma ve dinlenme basamaklarının yer almaması, öğretmenlerin hareket etkinlikleri konusunda MEB program ilkelerini uygulamadıklarını göstermektedir. Purtaş (2017) ile Demirler ve Duman (2017) yaptıkları çalışmalarda, hareket etkinlik planlarının büyük bir bölümünde ısınma ve dinlenme basamaklarının yer almadığını ortaya koymuşlardır.

Parkurların eğitsel yönünün aralık değerine bakıldığında, nitelik bakımından oldukça zayıf olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hareket etkinliklerinin eğitsel özelliklerinin incelendiği diğer çalışmalarda nitelik olarak ciddi sorunlar olduğu görülmüştür (Purtaş, 2017; Demirler ve Duman, 2017). Bu çalışmalar gerek öğretmen tarafından hazırlanan planlar ile hazır etkinlik planları arasında gerekse öğretmenin kıdemine göre uyguladıkları etkinlik planları arasında nitel bir farklılık olmadığını da belirtmiştir. Bu durum okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarla uygulanmak üzere planlanan hareket etkinliklerinin ve etkinlik parkurlarının amacına hizmet etmediğini göstermektedir. Öğretmenlerin MEB Okul Öncesi Eğitim Programı ilkelerine uygun olarak etkinliklerini hazırlamalıdır. Denetim noktasında ise ilgili amirler öğretmenlerin görevlerini tam ve doğru olarak yapmaları için gerekli tedbirleri almalıdır.

KAYNAKLAR

Bailey, K. D. (1982). *Methods of social research*. New York: The Free.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.

Çağlak Sarı, S. (2015). Hareket etkinliği planlama ve uygulamaları. G. Duman (Ed.), *Okul öncesi dönemde beden eğitimi içinde* (s. 199-231). Ankara: Hedef.

Demirler, F. (2017). Visual-Motor integration and its effects on children's development. I. Koleva & G. Duman (Eds.), *Educational research and practice* (pp. 382-388). Sofia: St. Kliment Ohridski University.

Demirler, F. & Duman, G. (2017). Okul öncesi eğitim programı hareket etkinliklerinin kazanım ve göstergeler açısından incelenmesi. 2nd International Academic Research Congress, Alanya.

Duman, G. (2015). *Okul öncesi eğitimde beden eğitimi ve oyun*. Ankara: Eğiten.

Duman, G., Alıcı, C. E. & Kanmaz, T. (2017). Movement activities in early childhood education. I. Koleva & G. Duman (Eds.), *Educational research and practice* (pp. 389-395). Sofia: St. Kliment Ohridski University.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.

Millî Eğitim Bakanlığı, (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx/program2.aspx?islem=1> sayfasından erişilmiştir.

Purtaş, Ö. (2017). *Okul öncesi eğitim programı hareket ve bütünleştirilmiş hareket etkinliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yecke, C. P. (2005). *Mayhem in the Middle; How middle schools have failed America- and how to make them work*. Washington, DC: The Thomas B. Fordham Institute.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yay. Ankara.